

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Любомир Стойков, УНСС

(научна длъжност, научна степен, име, фамилия, образователна/научна институция)

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в научна област 3. Социални, стопански и правни науки и професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Психология на комуникацията)

с дисертационен труд на тема: **„Изграждане на политически имидж в България: перцепции и влияние в публичната комуникация“**, представен от **Пламена Динкова Папазова**, редовен докторант в катедра **„Комуникация, връзки с обществеността и реклама“** на Факултета по журналистика и масова комуникация с научен ръководител: **доц. д-р Дияна Петкова**.

I. Представяне на докторанта въз основа на подадената документация

Пламена Папазова е докторант в катедра "Комуникация, връзки с обществеността и реклама" на Факултета по журналистика и масова комуникация (ФЖМК) на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Има магистърска степен по специалност „Реклама и публична комуникация“ и бакалавърска степен по „Журналистика“ също от ФЖМК. Допълнителната ѝ квалификация включва редица сертифицирани курсове, сред които два към Съвета на Европа. Пламена Папазова притежава професионален опит като заместник-директор на Център за подкрепа за личностно развитие, както и като Експерт младежки дейности към Община Стара Загора. От 2015 до 2018 година работи като експерт в рекламна къща, а преди това добива опит като управител в телекомуникационна фирма. Тя е част от авторския колектив на монографията "Религиозните идентичности в постмодерния свят: интеркултурни и комуникационни аспекти" (2020) и има публикувани пет статии в различни научни сборници. С професионален и колегиален респект ще изтъкна и отличните си впечатления от Пламена Папазова, на която съм преподавал по

дисциплината „Култура и медии“ в бакалавърската програма по „Журналистика“ във ФЖМК преди години.

II. Оценка на качествата на дисертационния текст.

Преди да предложа мнение и оценка за качествата на дисертацията на Пламена Папазова отчетливо и категорично да изтъкна, че имиджът на политика е не само образ, представа и впечатление от неговите действия, изяви и публично поведение, но и извънредно важен фактор и средство за постигане на политически цели, предпоставка за инкасирането на лидерски успех. Всяко омаловажаването на политическата комуникация и по-специално на доброто конструиране и поддържане на личностния или пък груповия имидж е в състояние да предизвика разминаване с желаните резултати. Подобно омаловажаване е и сериозна предпоставка за политическо поражение. Вън от всякакво съмнение е, че имиджът в политиката може да допринесе за шеметен кариерен възход, но и да доведе до бърз и безвъзвратен професионален залез, дори комуникационна катастрофа.

Пламена Папазова се е насочила към ключова сфера от политическата комуникация и политическия PR в т.ч. и към дигиталните форми и средства за тяхното ефективно прилагане. Темата е гореща и изключително актуална днес – особено на фона на бруталното политическо противопоставяне и продължилата с години политическа криза. Ето защо отправям адмирации както към докторант Папазова, така и към нейния научен ръководител доц. д-р Дияна Петкова. Авторката е направила своето темпорално ограничение за изграждането на политическия имидж и обосноваване ролята на перцепцията на публиката с фокус върху 2021 година. Тази доста тясна рамка е истинско предизвикателство пред всеки анализатор и докторант, тъй като от една страна позволява много задълбочен и проникновен анализ, но от друга страна съдържа и риск от преекспониране и преувеличаване на значението на този период, който би могъл да се окаже недостатъчен за надеждни и правомерни

обобщения. Ясен е обектът на изследването - анализ на перцепциите и психо-социалните нагласи на българските граждани към политиката и политиците в контекста на изборите през 2021 година. Целите на дисертацията обаче са по-широки и включват анализа и обработването на информацията за политическото положение у нас между 2020 и 2023 години. Ясно и коректно са посочени изследователските задачи, които редом с всичко друго съдържат и няколко собствени проучвания – профилите във Фейсбук на трима влиятелни политици (Бойко Борисов, Слави Трифонов и Кирил Петков) и улавяне и интерпретиране на психо-социалните нагласи към българския политик и неговия публичен образ.

В първа глава „Политически имидж, перцепция и влияние: анализ на теории в контекста на публичната комуникация“ Пламена Папазова уверено и компетентно посочва някои от най-главните фундаменти в теорията на политическата комуникация и политическия имидж в съвременната българска социална действителност. Оправдано тя отделя подобаващо внимание на комуникационния процес и неговите елементи в комуникационния модел; спира се на публичната комуникация и връзките (същност, роля и технологии); разглежда факторите, влияещи на ефективността на PR без да подминава корелацията публика-перцепция; отдава дължимото на политическото влияние в контекста на медийната среда; вниква в особеностите на политическия имидж в контекста на публичните комуникации (от една страна – във взаимовръзката между различните аудитории и формирането на имидж, и от друга страна – в спецификите на политическия имидж).

Съвсем логично акцентът във **втората глава** пада върху **съвременната политика и ролята на социалните медии за формиране на перцепции на политическия образ**. Основателно Пламена Папазова навлиза в още по-голяма дълбочина на темата на своя дисертационен труд и фиксира редица сериозни аспекти на политическата комуникация и политическия имидж: Интернет и

политиката; силата на социалните медии; социалните медии и политиката; Memes; фалшивите новините; взаимодействието между социалните медии, гражданската активност и политиката; дигиталната епоха на прозрачност; активността на политическите лидери в социалната мрежа Facebook: анализ на 2021 година (авторско изследване). Във финалната част на втора глава авторката с право препоръчва на политическите лидери по-целенасочено на използват потенциала на социалните мрежи като средство за конструиране на положителен имидж и заедно с това подчертава значението на добрия тон и качеството на информацията, която публикуват (с.155).

Докторантът задълбочава и прецизира своя анализ в **трета глава „Политическият образ в България: анализ на психо-социалните нагласи и доверието към политиците (изследвания през 2021 г.)“**, в която компетентно и аргументирано проследява и интерпретира значими тенденции в българското общество и отношението към политиците през последните години. Показателни за качествата на рецензирания дисертационен труд са трите собствени изследвания на Пламена Папазова, респективно: **„Психо-социални нагласи за българския политик през 2021 година“**; **„Перцепция на политически имидж в контекста на изборите в България през 2021 година“**; **„Доверието към политическия образ в България през 2021 година“**. Изводите, които авторката прави кореспондират с редица особено важни констатации за политическия живот, политическата комуникация и имиджа на политика у нас. Авторката стига до схващането, че най-важното качество на политика, според анкетираните е честността, както и че е съвсем реален рискът от разрушаване на доверието в политическата система. Влияние върху отговорите на запитаните лица оказва най-вече образованието, докато факторът, оказващ най-слабо влияние е полът на респондентите. Между другите важни изводи от тези проучвания са и обобщението, че доминира мнението, че електоратът, в случая – анкетираните предпочитат активните, а не пасивните и мълчаливи политици,

както и че не споделят твърди и последователни представи за политиците и лесно биха се повлияли от доказани негативни казуси, свързани с един или друг лидер; заложената от нея хипотеза за разклатеното доверие към политиците и заедно с това не потвърждават предположението, че анкетираните биха променили своето отношение към човек, когото познават, ако съответната личност се занимава с политика.

В заключението на тази дисертация ярко проличават аналитичните умения и способности на докторанта, който надеждно систематизира основните резултати от своето изследване. Съгласен съм с твърдението на Пламена Папазова, че „...Българското общество все по-малко проявява доверие към политиците, което се дължи на асоциациите с лъжи и лични интереси. Този факт е потвърден от повтарящите се парламентарни избори, на които партии с голяма подкрепа се сриват на последващите избори. За да бъдат успешни, политиците трябва да бъдат добре образовани, активни в публичното пространство и преди всичко да убеждават народа, че не преследват лични интереси и винаги да бъдат честни. Те не трябва да се опитват да прикрият грешките си, тъй като дигиталният "аквариум", в който живеем, прави това на практика невъзможно. Хващането в лъжа, дори за малки неща, може да нанесе сериозна и трудно поправима вреда върху политическия имидж.“ (с. 232).

III. Приноси на дисертационното изследване

Признавам всички заявени от авторката приноси в нейния дисертационен труд. Същевременно ще открия следните по-важни постижения:

- Изследване на перцепциите и нагласите на аудиторията в България и тяхната роля в политическата комуникация и за конструирането на имидж.
- Очертаване на психо-социалните и културни предпоставки, специфични за България, които диференцират политическото пространство на страната ни от други културни и социални зони в света. Тази специфика се разглежда като

необходима база, върху която да се изграждат посланията в публичната комуникация.

- Изследване на ефекта и произтичащите последици от дигитализацията в политическата комуникация и изграждането на политически имидж.

IV. Бележки и препоръки

В някои части на дисертационния текст описателното начало доминира над аналитичното, което е за сметка на дълбочината на изследването. Очаквах по-силна част в психологическата интерпретация на политическия имидж, в т.ч. по-обстойното разглеждане на психо-емоционалните средства, техники и аргументи, използвани от днешните политици за по-бързото и заедно с това – по-манипулативното, конструиране на техния имидж. На отделни места в труда се забелязват технически и стилистични грешки и пропуски. Ще подчертая обаче, че направените бележки в никакъв случай не омаловажават стойността и отличното впечатление от дисертацията на Пламена Папазова, както и че тези недостатъци са от второстепенно естество и лесно могат да бъдат отстранени в следващи изследвания и публикации на автора.

Въпросите ми към Пламена Папазова са:

- 1. В каква степен комуникационният и социален феномен политеймънт влияе върху изграждането и развитието на имиджа на тримата политици – Бойко Борисов, Слави Трифонов и Кирил Петков?*
- 2. Кои от дигиталните техники и средства бяха пренебрегнати и подценени при конструирането на имиджа на тримата анализирани дисертацията политически лидери?*

V. Публикации и участия в научни форуми

Авторката е приложила списък с четири свои публикации по дисертационната тема, от които две вече са публикувани (респ. „Имиджът на идеалния български политик през 2021 г.“ и „Перцепция на политически имидж в контекста на изборите в България през 2021 г.“), а други две са одобрени и предстои тяхното

обнародване („Доверие и политика: изследване на общественото мнение в България през 2021 г.“ и „Ролята на социалните медии във формирането на политически имидж: анализ на профилите на Бойко Борисов, Слави Трифонов и Кирил Петков във Facebook през 2021 година“). Тези публикации са добър атестат за научните и професионални достойнства на докторанта и ясно представят значими масиви от дисертационния труд.

VI. Заключение

Дисертационният труд съдържа стойностен и представителен анализ на политическата комуникация и политическия имидж, направен въз основа внимателното изследване на перцепцията и влиянието в публичната комуникация. Авторката е спазила академичните стандарти в писането на научни трудове и демонстрира самовзискателност и последователност. Нейната работа със сигурност ще бъде от полза за журналисти и PR специалисти, политици и политолози, медийни изследователи и народопсихолози. Препоръчвам категорично на уважаемото научно жури да гласува „За“ присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Пламена Динкова Папазова в научна област 3. Социални, стопански и правни науки и професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Психология на комуникацията).

Дата: 11.09.2023 г.

Рецензент:

Проф. д.н. Любомир Стойков